

บันทึกการประชุม
คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ
ครั้งที่ ๕๐
วันพุธ ที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๘
ณ ห้องประชุมงบประมาณ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๓

กรรมการผู้มาประชุม คือ

๑. นายมีชัย ฤชุพันธุ์	ประธานกรรมการ
๒. นายสุพจน์ ไข่มุกด์	รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. นายอภิชาต สุขัคคานนท์	รองประธานกรรมการ คนที่สอง
๔. นายอมร วาณิชวิวัฒน์	โฆษกกรรมการ
๕. นายนครินทร์ สิงห์เสนา	โฆษกกรรมการ
๖. นายชาติชาย ณ เชียงใหม่	โฆษกกรรมการ
๗. นายอุดม รัฐอมฤต	โฆษกกรรมการ
๘. นางกิริณา สุมาวงศ์	กรรมการ
๙. นางจุรี วิจิตรวาทการ	กรรมการ
๑๐. นายนิติพันธุ์ เชื้อบุญชัย	กรรมการ
๑๑. นายเอี่ยมชัย ณ นคร	กรรมการ
๑๒. พลเอก นิวัติ ศรีเพ็ญ	กรรมการ
๑๓. นายประพันธ์ นัยโกวิท	กรรมการ
๑๔. นายภัทร คำพิทักษ์	กรรมการ
๑๕. นายภูมรัตน์ ทักษาดิพงษ์	กรรมการ
๑๖. พลตรี วีระ โรจนนาค	กรรมการ
๑๗. นายศุภชัย ยาวะประภาษ	กรรมการ
๑๘. นายอัษฎพร จารุจินดา	กรรมการ
๑๙. พลเอก อัฐพร เจริญพานิช	กรรมการ
๒๐. นายปกรณ์ นิลประพันธ์	เลขาธิการกรรมการ คนที่หนึ่ง
๒๑. นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง	เลขาธิการกรรมการ คนที่สอง

ผู้เข้าร่วมประชุม คือ

ผู้ช่วยเลขาธิการในคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

๑. นายจินตพันธุ์ ทังสุบุตร	นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการพิเศษ
๒. นายวรวิทย์ เห่งพุ่ม	นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

๑. นายนาถ ดวงวิชัย	ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานประธานรัฐสภา
๒. ว่าที่เรือตรี ยุทธนา สำเภาเงิน	ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานคณะกรรมการการปกครอง

ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

๑. นางกาญจนารัตน์ ลีวิโรจน์
๒. นายเจษฎ์ โทณะวณิก
๓. ศาสตราจารย์สมคิด เลิศไพฑูรย์
๔. รองศาสตราจารย์วุฒิสาร ตันไชย

ผู้ชำนาญการประจำตัวกรรมการ

๑. นางสุภัทรา เชื้ออรอด
๒. นางสาววรัญญา ทศนัศรวิวงศ์
๓. นายสติธร ธนานิธิโชติ
๔. นางสาวฐิติพร วิชัยธนพัฒน์

เริ่มประชุมเวลา ๑๓.๔๐ นาฬิกา

เมื่อกรรมการมาครบองค์ประชุมแล้ว ประธานกรรมการได้กล่าวเปิดประชุมและดำเนินการประชุมตามระเบียบวาระการประชุม สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

ระเบียบวาระที่ ๑ เรื่องที่ประธานแจ้งต่อที่ประชุม

ไม่มี

ระเบียบวาระที่ ๒ รับรองบันทึกการประชุม

- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๑๐ วันจันทร์ ที่ ๑๙ ตุลาคม ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๑๑ วันอังคาร ที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๑๒ วันพุธ ที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๑๓ วันพฤหัสบดี ที่ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๑๔ วันจันทร์ ที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๑๕ วันอังคาร ที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๑๖ วันพุธ ที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๑๗ วันพฤหัสบดี ที่ ๒๙ ตุลาคม ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๑๘ วันศุกร์ ที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๑๙ วันจันทร์ ที่ ๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๒๐ วันอังคาร ที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๒๑ วันพุธ ที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๒๒ วันพฤหัสบดี ที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๒๓ วันศุกร์ ที่ ๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๒๔ วันจันทร์ ที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๒๕ วันอังคาร ที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๒๖ วันพุธ ที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๘

- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๒๗ วันพฤหัสบดี ที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๘
 - บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๒๘ วันศุกร์ ที่ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๘
 - บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๒๙ วันจันทร์ ที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๘
 - บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๓๐ วันอังคาร ที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๘
 - บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๓๑ วันพุธ ที่ ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๘
 - บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๓๒ วันพฤหัสบดี ที่ ๑๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๘
 - บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๓๓ วันศุกร์ ที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๘
 - บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๓๔ วันจันทร์ ที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๘
 - บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๓๕ วันอังคาร ที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๘
 - บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๓๖ วันพุธ ที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๘
 - บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๓๗ วันพฤหัสบดี ที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๘
 - บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๓๘ วันศุกร์ ที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๘
 - บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๓๙ วันจันทร์ ที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๘
 - บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๔๐ วันอังคาร ที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๕๘
 - บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๔๑ วันพุธ ที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๕๘
 - บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๔๒ วันอังคาร ที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๕๘
 - บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๔๓ วันพุธ ที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๕๘
 - บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๔๔ วันจันทร์ ที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๕๘
 - บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๔๕ วันอังคาร ที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๕๘
 - บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๔๖ วันพฤหัสบดี ที่ ๑๗ ธันวาคม ๒๕๕๘
 - บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๔๗ วันศุกร์ ที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๕๘
 - บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๔๘ วันจันทร์ ที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๕๘
 - บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๔๙ วันอังคาร ที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๕๘
- อยู่ระหว่างการตรวจทานของนายปกรณ์ นิลประพันธ์ เลขานุการกรรมการ คนที่หนึ่ง

ระเบียบวาระที่ ๓ เรื่องพิจารณา

พิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช

คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญพิจารณาเรื่องคุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภา โดยที่ประชุมมีการอภิปรายแสดงความคิดเห็น ดังนี้

- เรื่องคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา เป็นหลักการสำคัญเนื่องจากเป็นหลักเกณฑ์ในการพิจารณากันกรองบุคคลผู้สมัครรับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภาว่าจะต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามอย่างไร คณะกรรมการยังไม่มีข้อยุติว่าจะกำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้สมัครรับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภาในเรื่องใดบ้าง

- รูปแบบการกำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้สมัครรับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภาสามารถแบ่งออกได้เป็นสองแนวทาง คือ แนวทางที่หนึ่งคณะกรรมการกำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามขึ้นใหม่ หรือแนวทางที่สองคงหลักการเรื่องคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้สมัครรับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐

- คณะกรรมการได้ออกแบบให้สมาชิกวุฒิสภาเป็นบุคคลที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือประสบการณ์ ทำงานหรือเคยทำงานด้านต่าง ๆ โดยแบ่งออกเป็นยี่สิบด้าน ไม่ได้ออกแบบว่าจะต้องมีความเชื่อมโยงผูกพันกับประชาชนในพื้นที่ ดังนั้น ไม่เห็นด้วยกับการกำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้สมัครรับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภาว่าจะต้องเป็นผู้สมัครที่มาจากบุคคลในพื้นที่เท่านั้น

- เรื่องคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้สมัครรับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภานั้น คณะกรรมการไม่ได้กำหนดว่าผู้สมัครรับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภาจะต้องมีคุณสมบัติเฉพาะเพื่อให้เชื่อมโยงกับพื้นที่ที่จะลงสมัครรับเลือกอย่างไร ซึ่งแตกต่างจากมาตรา ๑๑๕ (๔) ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ ที่กำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาซึ่งเป็นคุณสมบัติเฉพาะเพื่อให้เชื่อมโยงกับพื้นที่ที่จะลงสมัครรับเลือกตั้ง ต้องมีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้คือ (๑) มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้งมาแล้วเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าห้าปีนับถึงวันสมัครรับเลือกตั้ง (๒) เป็นบุคคลซึ่งเกิดในจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้ง (๓) เคยศึกษาในสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้งเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าห้าปีการศึกษา และ (๔) เคยรับราชการหรือเคยมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้งเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าห้าปี

- คณะกรรมการได้ออกแบบให้สมาชิกวุฒิสภามีหน้าที่หลักในการพิจารณากลั่นกรองกฎหมาย จึงกำหนดให้สมาชิกวุฒิสภาต้องเป็นผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือประสบการณ์ ทำงานหรือเคยทำงานด้านต่าง ๆ เพื่อเข้าไปทำหน้าที่ในวุฒิสภา จึงไม่เห็นด้วยกับการกำหนดให้ผู้สมัครรับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภาจะต้องเป็นบุคคลเฉพาะในพื้นที่เท่านั้น แต่ควรเปิดโอกาสให้บุคคลจากนอกพื้นที่ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือประสบการณ์ ทำงานหรือเคยทำงานด้านต่าง ๆ ได้มีโอกาสลงสมัครรับเลือกตั้งในเขตพื้นที่อื่นที่ไม่มีผู้มีความรู้เฉพาะหรือมีแต่จำนวนน้อย เพื่อให้บุคคลซึ่งเป็นผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือประสบการณ์ ทำงานหรือเคยทำงานจากนอกพื้นที่ได้เข้าไปเป็นตัวแทนของกลุ่มอาชีพที่ขาดแคลนในพื้นที่นั้นได้ ซึ่งจะเป็นวิธีกระจายบุคคลที่เกี่ยวข้องกับด้านต่าง ๆ ได้มีโอกาสในการได้รับเลือกและจะลดปัญหาการกระจุกตัวในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง

ประธานกรรมการกล่าวว่า เรื่องคุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้น ผู้สมัครรับเลือกตั้งจำเป็นต้องมีความผูกพันกับประชาชนในพื้นที่ทั้งอดีตและปัจจุบัน เนื่องจากประชาชนเป็นผู้เลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรโดยตรงเพื่อเข้าไปทำหน้าที่แทนประชาชนในสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งแตกต่างจากคุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภา ความผูกพันของผู้สมัครรับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภากับประชาชนมีเฉพาะความผูกพันในปัจจุบันเท่านั้น ดังนั้น คณะกรรมการควรกำหนดความผูกพันของผู้สมัครรับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภากับประชาชนที่แสดงสถานะความผูกพันในปัจจุบัน เช่น เป็นบุคคลซึ่งเกิดในจังหวัดที่สมัคร หรือมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตจังหวัดที่สมัคร หรือมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในจังหวัดที่สมัคร หรือมีการเสียภาษีบำรุงท้องที่ ภาษีบำรุงโรงเรียนและภาษีที่ดินในจังหวัดที่สมัครรับเลือก เป็นต้น

คณะกรรมการได้ออกแบบให้สมาชิกวุฒิสภาเป็นบุคคลที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือประสบการณ์ ทำงานหรือเคยทำงานด้านต่าง ๆ โดยเป็นบุคคลที่มาจากตัวแทนของแต่ละพื้นที่เพื่อเข้ามาทำหน้าที่ในวุฒิสภา ดังนั้น เพื่อป้องกันมิให้บุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ในด้านใดด้านหนึ่งมาจากพื้นที่เดียวกันมากเกินไปจนอาจทำให้ประชาชนเกิดความรู้สึกว่าไม่ได้มีส่วนร่วมอย่างแท้จริง จึงควรกำหนดให้ผู้สมัครรับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภาจะต้องผูกพันกับพื้นที่ที่ตนจะสมัคร ไม่ใช่เป็นบุคคลจากนอกพื้นที่เข้ามาสมัครเป็นตัวแทนซึ่งจะทำให้เกิดการเอาเปรียบกันได้

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า คุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้สมัครรับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภา กรณีมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตจังหวัดที่สมัครรับเลือก ควรกำหนดระยะเวลาการมีภูมิลำเนาในเขตที่สมัครติดต่อกันไม่น้อยกว่าหนึ่งปี เนื่องจากสังคมสมัยใหม่ประชาชนมีการเคลื่อนย้ายถิ่นฐานเพื่อประกอบอาชีพตลอดเวลา และการกำหนดเวลาดังกล่าวจะป้องกันมิให้ผู้สมัครรับเลือกใช้เป็นช่องทางในการทุจริตในการลงสมัคร

- คณะกรรมการได้ออกแบบระบบการเลือกสมาชิกวุฒิสภาใหม่ถือเป็นจุดเด่นของร่างรัฐธรรมนูญซึ่งสามารถป้องกันปัญหาการสมัครของบุคคลจากพื้นที่อื่นเพื่อไปลงสมัครรับเลือกในพื้นที่ที่ไม่มีผู้มีความรู้ความสามารถ และประสบการณ์ที่จะลงสมัครรับเลือกด้านใดด้านหนึ่ง โดยประชาชนจะได้มีส่วนร่วมในการตรวจสอบผู้สมัครรับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภาว่าเป็นบุคคลในพื้นที่จริงหรือไม่ และเป็นกระบวนการคัดกรองผู้สมัครเบื้องต้นก่อนการตรวจสอบคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้สมัครรับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภาโดยคณะกรรมการการเลือกตั้งต่อไป

- การกำหนดเงื่อนไขเวลาสำหรับใช้ในการกำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามโดยกำหนดจากปัจจัยด้านสถานที่ที่จะลงสมัครรับเลือก คือ ถิ่นที่อยู่ และสถานที่ทำงาน นั้น อาจไม่สะท้อนความเป็นจริงว่าผู้สมัครมีความผูกพันกับพื้นที่หรือไม่ เนื่องจากบุคคลหนึ่งอาจมีถิ่นที่อยู่ หรือมีสถานที่ทำงานหลายแห่งและแต่ละแห่งอยู่ต่างพื้นที่กัน ดังนั้น การกำหนดให้สมาชิกวุฒิสภาต้องเป็นบุคคลที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือประสบการณ์ ทำงานหรือเคยทำงานด้านต่าง ๆ และในขณะเดียวกันก็ต้องการผู้สมัครที่ผูกพันกับประชาชนในพื้นที่ด้วย จึงไม่ควรจำกัดเฉพาะเรื่องภูมิลำเนา หรือมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน หรือสถานที่ทำงาน เนื่องจากบุคคลคนเดียวอาจมีภูมิลำเนา หรือสถานที่ทำงานมากกว่าหนึ่งแห่งก็ได้

ประธานกรรมการกล่าวว่า การกำหนดคุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภาจะมีลักษณะเดียวกับคุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งผู้สมัครรายหนึ่งอาจมีสิทธิสมัครรับเลือกได้หลายพื้นที่ เช่น ตามภูมิลำเนา สถานที่เกิด หรือสถานที่ทำงาน เป็นต้น โดยผู้สมัครสามารถเลือกได้ว่าจะลงสมัครรับเลือกในพื้นที่ใดตามที่ตนมีสิทธิก็ได้ ซึ่งมีหลักการเดียวกันกับคุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภาที่คณะกรรมการได้ออกแบบไว้ โดยเปิดโอกาสให้ผู้สมัครสามารถลงสมัครรับเลือกได้หลายพื้นที่ แต่พื้นที่ที่จะลงสมัครนั้นผู้สมัครจะต้องมีความผูกพันกับพื้นที่ โดยอาจกำหนดกรอบพื้นที่ระดับจังหวัดเพื่อให้สิทธิแก่ผู้สมัครว่าประสงค์จะลงสมัครรับเลือกในเขตอำเภอใดในเขตจังหวัดนั้น ๆ ก็ได้ เนื่องจากคณะกรรมการได้ออกแบบกระบวนการเพื่อรองรับการคัดเลือกผู้แทนด้านต่าง ๆ ในระดับอำเภอและระดับจังหวัด ซึ่งเป็นการคัดกรองก่อนที่จะเข้าสู่การเลือกในระดับประเทศ ดังนั้น การออกแบบดังกล่าวมีข้อดีสามประการ คือ (๑) จะทำให้ผู้สมัครรับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภามีความเชื่อมโยงกับประชาชนในเขตพื้นที่จังหวัดที่ลงสมัครรับเลือก (๒) ไม่จำกัดสิทธิผู้สมัครรับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภาว่า จะต้องลงสมัครรับเลือกในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งเป็นการเฉพาะ และ (๓) ไม่เปิดโอกาสให้ผู้สมัครจากพื้นที่อื่นเลือกที่จะลงสมัครในพื้นที่ที่มีผู้สมัครน้อย

เรื่องคุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภาในเบื้องต้น ควรกำหนดดังนี้ (๑) มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตจังหวัดที่สมัครรับเลือก หรือมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในจังหวัดที่สมัครรับเลือกติดต่อกันไม่น้อยกว่าหนึ่งปี (๒) เสียภาษีบำรุงท้องที่ หรือภาษีบำรุงโรงเรือนหรือที่ดินในจังหวัดที่สมัครรับเลือกติดต่อกันไม่น้อยกว่าห้าปี และ (๓) ทำงาน หรือประกอบธุรกิจในจังหวัดที่สมัครรับเลือกติดต่อกันไม่น้อยกว่าห้าปี

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า ร่างมาตรา ๙๘ ได้กำหนดคุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยแบ่งออกเป็นสองส่วนคือ ส่วนที่หนึ่งผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทน

ราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง และส่วนที่สองผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ โดยคุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อ คณะกรรมการไม่ได้ออกแบบว่าผู้สมัครรับเลือกตั้งจะต้องผูกพันในเชิงพื้นที่ ซึ่งแตกต่างกับคุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งที่ต้องมีความผูกพันในเชิงพื้นที่ ในตรรกะเดียวกันคุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาซึ่งไม่ได้ยึดโยงกับพื้นที่ แต่จะต้องมีหลักฐานในการสมัครรับเลือกกว่าตนเองมีความเกี่ยวข้องกับพื้นที่ที่ลงสมัครอย่างไร การกำหนดระยะเวลาที่กำหนดให้ผู้สมัครต้องผูกพันกับพื้นที่เป็นระยะเวลาติดต่อกันห้าปีจะเหมาะสมหรือไม่ เป็นประเด็นที่จะต้องพิจารณา เนื่องจากไม่ตรงกับเจตนารมณ์ของคณะกรรมการที่ต้องการให้สมาชิกวุฒิสภามาจากบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ด้านต่าง ๆ ประกอบกับคุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่คณะกรรมการได้ออกแบบไว้ไม่ตรงกับคุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภา ซึ่งเป็นจุดอ่อนที่อาจถูกโจมตีจากฝ่ายที่ไม่เห็นด้วยในเรื่องดังกล่าว ดังนั้น การกำหนดคุณสมบัติในเรื่องภูมิลำเนาว่าต้องมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตจังหวัดที่สมัครรับเลือก หรือมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในจังหวัดที่สมัครรับเลือก จึงไม่ควรกำหนดระยะเวลามากเกินไป

ประธานกรรมการกล่าวว่า สมาชิกวุฒิสภาที่คณะกรรมการได้ออกแบบไว้ ต้องการให้สมาชิกวุฒิสภามาจากผู้แทนของประชาชนทั้งประเทศซึ่งมีเพียงวิธีเดียวที่จะให้โอกาสประชาชนได้มีส่วนร่วมทางการเมืองคือ การให้ประชาชนในแต่ละพื้นที่ลงสมัครในเขตพื้นที่ของตน ซึ่งประชาชนทุกคนในทุกพื้นที่จะมีโอกาสเท่าเทียมกัน หากไม่กำหนดว่าต้องเป็นบุคคลในพื้นที่ก็จะเป็นช่องทางให้บุคคลซึ่งมีชื่อเสียงในสังคมจากนอกพื้นที่ไปลงสมัคร ซึ่งจะทำให้ประชาชนในพื้นที่ไม่มีโอกาสได้รับเลือกเป็นผู้แทนของพื้นที่ ดังนั้น เพื่อให้วุฒิสภาเป็นสภาพลเมืองอย่างแท้จริงจึงต้องกระจายผู้สมัครรับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภาในแต่ละด้านให้ทั่วถึงทุกพื้นที่ ส่วนระยะเวลาความผูกพันในพื้นที่กรณีที่เป็นทรัพย์สินจะต้องมีเวลานานพอสมควรที่จะมั่นใจได้ว่าเป็นบุคคลที่มีความผูกพันกับพื้นที่อย่างแท้จริง

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า ไม่เห็นด้วยการนำสถานที่เกิด หรือเคยศึกษาในสถานศึกษาในจังหวัดที่สมัครรับเลือกมากำหนดเป็นคุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภา เนื่องจากบางคนเกิดในจังหวัดหนึ่งแต่มีภูมิลำเนาอยู่อีกจังหวัดหนึ่ง หรือเมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วไปทำงานหรือมีถิ่นที่อยู่ในจังหวัดอื่นซึ่งไม่สะท้อนว่าผู้สมัครรับเลือกตั้งมีความผูกพันกับพื้นที่ที่ลงสมัครจริง

- หลักการเรื่องที่มาของสมาชิกวุฒิสภาซึ่งมาจากการเลือกตั้งทางอ้อมของประชาชน ไม่ได้กำหนดว่าจะต้องผูกพันกับพื้นที่ แต่ใช้ฐานการแบ่งกลุ่มด้านต่าง ๆ จำนวน ๒๐ ด้านซึ่งไม่ได้มุ่งเน้นความผูกพันในเชิงพื้นที่ ดังนั้น การกำหนดให้ผู้สมัครจะต้องยึดโยงกับพื้นที่ที่จะลงสมัครจะทำให้ยากในการอธิบายต่อสังคม เนื่องจากแนวคิดในเรื่องคุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำเป็นต้องยึดโยงกับพื้นที่ ซึ่งแตกต่างจากคุณสมบัติของสมาชิกวุฒิสภาที่คณะกรรมการได้ออกแบบให้เชื่อมโยงกับภาคประชาสังคมกลุ่มต่าง ๆ ไม่ได้ออกแบบให้เชื่อมโยงกับพื้นที่

ประธานกรรมการกล่าวว่า สมาชิกวุฒิสภาซึ่งเป็นบุคคลที่เกี่ยวข้องกับด้านต่าง ๆ คณะกรรมการได้ออกแบบการคัดเลือกผู้แทนของแต่ละกลุ่มโดยคัดเลือกจากผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ด้านนั้น ๆ อย่างน้อยด้านละสิบคนเพื่อเข้ามาทำหน้าที่ในวุฒิสภา ส่วนวิธีการเลือกนั้นไม่ได้บังคับว่าจะต้องเลือกจากจังหวัดใดจังหวัดหนึ่ง แต่เปิดโอกาสให้เลือกผู้สมัครจากจังหวัดอื่นซึ่งในขั้นตอนสุดท้ายผู้ได้รับการเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภาในแต่ละกลุ่มอาจมาจากจังหวัดเดียวกันก็ได้

ส่วนการสมัครรับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภานั้น คณะกรรมการต้องการเปิดโอกาสให้ผู้สมัครแต่ละคนในแต่ละพื้นที่ได้มีสิทธิเท่าเทียมกันโดยเลือกลงสมัครในพื้นที่ที่ตนมีสิทธิซึ่งอาจมากกว่าหนึ่งพื้นที่ก็ได้ ไม่ต้องการให้บุคคลจากนอกพื้นที่มาลงสมัครโดยเห็นว่าในพื้นที่นั้นไม่มีผู้สมัคร หรือมีจำนวนน้อยเพื่อหวังให้ได้รับการคัดเลือก ซึ่งจะเป็นการตัดสิทธิการได้รับการคัดเลือกของผู้สมัครที่มาจากบุคคลในพื้นที่

ส่วนเรื่องสภาพเมืองนั้น การเลือกสมาชิกวุฒิสภาที่คณะกรรมการได้ออกแบบจะทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมและมีบทบาททางการเมืองอย่างแท้จริง โดยประชาชนที่มีความสนใจจะเข้ามาทำหน้าที่ในทางการเมืองก็สามารถลงสมัครรับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภาได้ ซึ่งเป็นกระบวนการการมีส่วนร่วมของประชาชนที่แตกต่างจากสภาพเมืองตามรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ ดังนั้น สภาพเมืองจึงเป็นเพียงถ้อยคำสำหรับใช้อธิบายระบบการเลือกสมาชิกวุฒิสภาที่คณะกรรมการได้ออกแบบไว้ คือการทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในทางการเมืองอย่างแท้จริง โดยจำกัดว่าต้องเป็นผู้สมัครที่มีความผูกพันกับพื้นที่เท่านั้น เพื่อป้องกันมิให้บุคคลที่มีชื่อเสียงใช้เป็นช่องทางในการลงสมัคร ซึ่งหากบุคคลดังกล่าวได้รับการเลือก จะเป็นการตัดสิทธิตัวแทนของประชาชนเพื่อเข้าไปทำหน้าที่อย่างแท้จริงในการทำหน้าที่เลือกผู้สมัครในระดับอำเภอ ระดับจังหวัด และระดับประเทศ

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า ไม่เห็นด้วยกับการกำหนดเรื่องสถานที่เกิด และสถานที่เรียน เนื่องจากไม่สามารถบ่งชี้ได้ว่าบุคคลนั้นจะมีความผูกพันกับพื้นที่ในลักษณะใด

ประธานกรรมการกล่าวว่า สถานที่เรียนเป็นความสัมพันธ์เฉพาะในหมู่นักศึกษา ไม่มีความผูกพันในเชิงพื้นที่จริง เว้นแต่จะย้ายภูมิลำเนาไปอยู่ในจังหวัดที่เคยศึกษา แต่สถานที่เกิดนั้นคนไทยถือว่าเป็นถิ่นกำเนิดที่มีความผูกพัน จึงควรคงสถานที่เกิดไว้ โดยอาจกำหนดคุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภาใหม่ที่เชื่อมโยงกับพื้นที่ที่ลงสมัครรับเลือก ดังนี้ (๑) จังหวัดที่เกิด (๒) มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตจังหวัดที่สมัครรับเลือก หรือมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในจังหวัดที่สมัครรับเลือก (๓) เสียภาษีบำรุงท้องที่ หรือภาษีบำรุงโรงเรียนหรือที่ดินในจังหวัดที่สมัครรับเลือก และ (๔) ทำงาน หรือประกอบธุรกิจในจังหวัดที่สมัครรับเลือก

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า คณะกรรมการต้องพิจารณาความผูกพันกับพื้นที่ของผู้สมัครรับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภาในสถานการณ์ปัจจุบันว่า ผู้สมัครรับเลือกมีความผูกพันที่จะทำประโยชน์ให้แก่พื้นที่อย่างไร ดังนั้น การกำหนดวิธีการเลือกสมาชิกวุฒิสภาโดยให้เลือกกันเอง ผู้สมัครต้องมีความผูกพันในเชิงพื้นที่เป็นเวลาพอสมควร จึงควรกำหนดเวลาไม่น้อยกว่าหนึ่งปี

- ควรออกแบบให้ผู้สมัครรับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภาสามารถสมัครรับเลือกได้หลายช่องทาง เพื่อป้องกันมิให้เกิดการกระจุกตัวของผู้สมัครในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง หรือกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเท่านั้น การเปิดกว้างดังกล่าวจะทำให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการตรวจสอบผู้สมัครมากยิ่งขึ้น

- ภาคประชาสังคมบางอาชีพอาจทำงานในพื้นที่ที่ตนเองไม่ได้มีภูมิลำเนา หรือจังหวัดที่เคยศึกษา แต่เป็นบุคคลที่มีชื่อเสียงและได้รับการยอมรับจากสังคมในพื้นที่นั้น ๆ หากจะลงสมัครรับเลือกจะมีหลักฐานใดเพื่อยืนยันว่าบุคคลเหล่านั้นเป็นผู้อยู่ทำงานในพื้นที่นั้นจริง เนื่องจากการทำงานภาคประชาสังคมไม่มีหน่วยงานของรัฐได้ออกหนังสือรับรองการทำงานให้ได้ อันอาจส่งผลกระทบต่อหลักฐานในการลงสมัครรับเลือกของผู้อย่างงานด้านประชาสังคม

- เรื่องถิ่นกำเนิด หรือภูมิลำเนาอยู่ในเขตจังหวัดที่สมัครรับเลือก หรือมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในจังหวัดที่สมัครรับเลือก สามารถสืบประวัติได้ว่าเป็นบุคคลที่มีถิ่นกำเนิดในพื้นที่จริงหรือไม่ ซึ่งแตกต่าง

จากการตรวจสอบในเรื่องเคยศึกษาในสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในจังหวัดที่สมัคร หรือเคยทำงานในจังหวัดที่สมัครหรือไม่ จะมีการตรวจสอบที่ยากกว่า

- ควรกำหนดคุณสมบัติของผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภาให้มีหลักเกณฑ์เดียวกับคุณสมบัติของผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ดังนี้ (ก) มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในจังหวัดที่สมัครรับเลือกมาแล้วเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าห้าปีนับถึงวันสมัครรับเลือก (ข) เป็นบุคคลซึ่งเกิดในจังหวัดที่สมัครรับเลือก (ค) เคยศึกษาในสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในจังหวัดที่สมัครรับเลือกเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าห้าปีการศึกษา (ง) เคยรับราชการหรือเคยมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในจังหวัดที่สมัครรับเลือกเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าห้าปี

ประธานกรรมการกล่าวว่า อาจจะกำหนดคุณสมบัติของผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภาให้มีหลักเกณฑ์เดียวกับคุณสมบัติของผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรืออาจจะกำหนดคุณสมบัติของผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภาเป็นอย่างอื่น ก็ต้องหาคำอธิบายเพิ่มเติม

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า ควรให้ผู้ทำงานอยู่ในจังหวัดใดสามารถลงสมัครรับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภาในจังหวัดนั้นได้

ประธานกรรมการกล่าวว่า ต้องกำหนดคุณสมบัติของผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภาว่าต้องมีสถานที่ทำงานหรือสถานที่ประกอบธุรกิจในจังหวัดนั้น ๆ

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า อาจจะกำหนดเรื่องการแสดงหลักฐานการทำงานในจังหวัดนั้น ๆ เช่น หนังสือรับรองการผ่านงาน หรือรูปภาพที่บุคคลนั้นไปร่วมกิจกรรมกับบริษัทในฐานะลูกจ้าง เป็นต้น

- ควรกำหนดหลักความผูกพัน (affiliation) กับพื้นที่ไว้เป็นหลักกว้าง ๆ เช่น การเกิด การศึกษา การทำงาน การมีภูมิลำเนา หรือการเสียภาษีบำรุงท้องที่ เป็นต้น

- ควรกำหนดคุณสมบัติของผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภาให้มีหลักเกณฑ์เดียวกับคุณสมบัติของผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ โดยอาจเพิ่มเติมเรื่องการแสดงหลักฐานการทำงานในจังหวัดนั้น ๆ และการเสียภาษีบำรุงท้องที่

- ควรกำหนดหลักความผูกพันกับพื้นที่ให้มีระยะเวลาความผูกพันกับพื้นที่เป็นเวลาพอสมควร เช่น การเกิด การศึกษา การทำงาน หรือการมีภูมิลำเนา เป็นระยะเวลาห้าปี แต่ไม่ควรรวมการเสียภาษีบำรุงท้องที่ เนื่องจากอาจจะไปซื้อที่ดินในต่างจังหวัดไว้ในหลายจังหวัด โดยที่ไม่ใช่เป็นคนในจังหวัดนั้น ๆ หรือมีความผูกพันกับพื้นที่นั้น ๆ

- ควรกำหนดหลักความผูกพันกับพื้นที่ไว้อย่างกว้าง แล้วให้ผู้สมัครรับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภาตัดสินใจลงสมัครในจังหวัดใดจังหวัดหนึ่งเอง

- การกำหนดหลักความผูกพันกับพื้นที่ไม่ได้เป็นการกีดกันคนนอกพื้นที่เข้ามาสมัครรับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภา แต่ต้องการให้คนในพื้นที่ได้มีส่วนร่วมในกระบวนการตรวจสอบผู้สมัครรับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภาในพื้นที่นั้น ๆ

- การกำหนดหลักความผูกพันกับพื้นที่เป็นการเปิดโอกาสให้คนในพื้นที่ได้เข้ามาสมัครรับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภา และเป็นการป้องกันการฉวยโอกาสของคนนอกพื้นที่เข้ามาสมัครเป็นสมาชิกวุฒิสภาในพื้นที่ที่มีผู้สมัครรับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภาจำนวนน้อย

ประธานกรรมการกล่าวว่า ผู้สมัครรับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภาจะเป็นทั้งผู้เลือกและผู้ถูกเลือก โดยการกำหนดหลักความผูกพันกับพื้นที่ในขั้นตอนการเลือกสมัครรับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภาเพื่อให้สมาชิกวุฒิสภามาจากหลากหลายพื้นที่ทั่วประเทศ ส่วนขั้นตอนการถูกเลือกของผู้สมัครรับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภา

จะไม่กำหนดพื้นที่ โดยสามารถถูกเลือกจากจังหวัดใดก็ได้ จึงควรกำหนดหลักความผูกพันกับพื้นที่ไว้เป็นหลักกว้าง ๆ เช่น การเกิด การศึกษา การทำงาน การมีภูมิลำเนา หรือมีความผูกพันด้านอื่น ทั้งนี้ตามหลักเกณฑ์ ระยะเวลาและเงื่อนไขที่กฎหมายกำหนด

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า ควรกำหนดการรับสมัครสมาชิกวุฒิสภาที่กรุงเทพมหานคร เพื่อให้ที่มาของสมาชิกวุฒิสภามาจากทั่วประเทศและไม่ยึดติดกับพื้นที่

- การกำหนดให้ผู้สมัครรับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภาเริ่มจากพื้นที่ ก็เพื่อให้คนในพื้นที่ได้มีส่วนร่วมในกระบวนการตรวจสอบผู้สมัครรับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภาในพื้นที่นั้น ๆ

- สมาชิกวุฒิสภาต้องมีความหลากหลาย แต่ไม่ใช่ตัวแทนวิชาชีพและไม่ใช่ตัวแทนพื้นที่ การกำหนดให้ที่มาของสมาชิกวุฒิสภาเริ่มจากพื้นที่และให้มีอีลีบกลุ่ม เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้สมัครรับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภามีจำนวนมากและเป็นตัวแทนของคนทั้งประเทศ

ประธานกรรมการกล่าวว่า การกำหนดให้ที่มาของสมาชิกวุฒิสภาเริ่มจากพื้นที่และมีอีลีบกลุ่ม ก็เพื่อให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการเลือกสมาชิกวุฒิสภาอย่างแท้จริง

- มีกรรมการสอบถามว่า หากมีสมาชิกวุฒิสภาลาออกจากตำแหน่ง จะมีวิธีการอย่างไร

ประธานกรรมการกล่าวว่า หากมีสมาชิกวุฒิสภาในจำนวน ๒๐๐ คน ลาออกจากตำแหน่ง จะมีผู้ที่ได้คะแนนลำดับรองลงไปในแต่ละกลุ่มเป็นตัวสำรอง แต่หากตัวสำรองไม่มีหรือหมด ก็ให้เว้นตำแหน่งที่ว่างไว้ ไม่มีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาโดยอ้อมใหม่ เนื่องจากกระบวนการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาโดยอ้อมค่อนข้างยุ่งยาก ส่วนรายละเอียดให้กำหนดไว้ในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า หากมีสมาชิกวุฒิสภาลาออกจากตำแหน่งด้วยเหตุซื้อขายตำแหน่ง ควรต้องกำหนดบทลงโทษไว้ในกฎหมายด้วย

ประธานกรรมการกล่าวว่า ต้องกำหนดบทลงโทษสมาชิกวุฒิสภาที่ซื้อขายตำแหน่งไว้ในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า ควรกำหนดนิยามของคำว่า “ผู้ด้อยโอกาส” ให้ชัดเจน

ประธานกรรมการกล่าวว่า นิยามของคำว่า “ผู้ด้อยโอกาส” ให้นำไปกำหนดไว้ในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ และเสนอให้แก้ไขเพิ่มเติมความว่า “...หรือเป็นบุคคลที่มีสถานภาพตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กฎหมายกำหนด” ในร่างมาตรา ๑๐๙ ก. (๔) เพื่อให้รวมความถึง “ผู้ด้อยโอกาส” ซึ่งเกี่ยวข้องกับการเป็นบุคคลที่มีสถานภาพนั้นไว้ด้วย

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติ ดังนี้

๑. แก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๑๐๙ เป็นดังนี้

“มาตรา ๑๐๙ สมาชิกวุฒิสภาต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

ก. คุณสมบัติ

(๑) มีสัญชาติไทยโดยการเกิด

(๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสี่สิบปีบริบูรณ์ในวันสมัครรับเลือกตั้ง

(๓) สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่า

(๔) มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ในด้านที่สมัครหรือได้รับการเสนอชื่อไม่น้อยกว่าสิบปี หรือเป็นบุคคลที่มีสถานภาพตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กฎหมายกำหนด

ข. ลักษณะต้องห้าม

(๑) เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งตามมาตรา ๙๙ (๑) (๒) (๓) (๔) (๕) (๖) (๗) (๘) (๙) (๑๐) (๑๑) (๑๒) (๑๓) (๑๔) (๑๕) (๑๖) และ (๑๗)

(๒) เป็นข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ

(๓) เป็นหรือเคยเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เว้นแต่ได้พ้นจากการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมาแล้วไม่น้อยกว่าสิบปีนับถึงวันสมัครรับเลือกตั้ง

(๔) เป็นหรือเคยเป็นสมาชิกหรือผู้ดำรงตำแหน่งใดในพรรคการเมือง เว้นแต่ได้พ้นจากการเป็นสมาชิกหรือการดำรงตำแหน่งในพรรคการเมืองมาแล้วไม่น้อยกว่าสิบปีนับถึงวันสมัครรับเลือกตั้ง

(๕) เป็นหรือเคยเป็นรัฐมนตรี เว้นแต่ได้พ้นจากการเป็นรัฐมนตรีมาแล้วไม่น้อยกว่าสิบปีนับถึงวันสมัครรับเลือกตั้ง

(๖) เป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น เว้นแต่ได้พ้นจากการเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นมาแล้วไม่น้อยกว่าสิบปีนับถึงวันสมัครรับเลือกตั้ง

(๗) เป็นหรือเคยเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญหรือผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ

(๘) เป็นบุคคลที่ คู่สมรส หรือบุตรของผู้ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

๒. ให้คณะกรรมการการร่างบทบัญญัติรัฐธรรมนูญปรับปรุงถ้อยคำในร่างมาตรา ๑๐๘ ให้สอดคล้องกับร่างมาตรา ๑๐๙ ที่ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติม

ต่อจากนั้น นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการศึกษาโครงสร้างฝ่ายนิติบัญญัติ เสนอให้ที่ประชุมพิจารณาเรื่องระบบการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งมีประเด็นที่ค้างการพิจารณาจำนวน ๕ ประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่ ๑ อายุของผู้มีสิทธิเลือกตั้งสิบแปดปี นับจากเมื่อใด

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการศึกษาโครงสร้างฝ่ายนิติบัญญัติ กล่าวว่า ร่างมาตรา ๙๖ กำหนดให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งต้องมีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ ในวันที่ ๑ มกราคม ของปีที่มีการเลือกตั้ง ซึ่งที่ประชุมได้ตั้งข้อสังเกตว่าควรให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งต้องมีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ นับแต่วันที่พระราชกฤษฎีกากำหนดวันเลือกตั้งมีผลใช้บังคับ คณะอนุกรรมการพิจารณาเห็นว่าควรให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งต้องมีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ก่อนเก้าสิบวัน นับถึงวันเลือกตั้ง เพื่อให้สอดคล้องกับผู้มีสิทธิเลือกตั้งต้องมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตเลือกตั้งเป็นเวลาไม่น้อยกว่าเก้าสิบวัน นับถึงวันเลือกตั้ง เพื่อให้มีจำนวนเยาวชนที่มีสิทธิเลือกตั้งมากขึ้น หรืออาจกำหนดให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งต้องมีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ ก่อนวันเลือกตั้งในระยะเวลาตามที่กฎหมายบัญญัติ โดยบัญญัติรายละเอียดไว้ในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ

ประธานกรรมการกล่าวว่า การกำหนดให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งต้องมีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ก่อนเก้าสิบวันนับถึงวันเลือกตั้ง อาจจะเป็นการละเมิดสิทธิของผู้ที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านมาตั้งแต่เกิด ซึ่งอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ แต่ไม่ครบก่อนเก้าสิบวัน นับถึงวันเลือกตั้ง ฉะนั้น จึงไม่ควรกำหนดระยะเวลา ก่อนเก้าสิบวัน นับถึงวันเลือกตั้ง

ที่ประชุมแสดงความเห็น ดังนี้

- หากกำหนดให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งต้องมีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ ในวันที่ ๑ มกราคม ของปีที่มีการเลือกตั้ง ถ้ามีการเลือกตั้งกลางปีหรือปลายปี จะทำให้ผู้ที่อายุครบสิบแปดปีบริบูรณ์ หลังวันที่ ๑

มกราคม ของปีที่มีการเลือกตั้ง เสียสิทธิไปเป็นจำนวนมาก ฉะนั้น จึงควรกำหนดให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งต้องมีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ นับแต่วันที่พระราชกฤษฎีกากำหนดวันเลือกตั้งมีผลใช้บังคับ

ประธานกรรมการกล่าวหาว่า หากกำหนดให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งต้องมีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ นับถึงวันเลือกตั้ง คณะกรรมการการเลือกตั้งและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งมีหลักฐานทะเบียนราษฎรอยู่แล้ว น่าจะดำเนินการได้

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า ในการจัดทำบัญชีผู้มีสิทธิเลือกตั้งนั้น คณะกรรมการการเลือกตั้งจะขอข้อมูลทะเบียนราษฎรจากกระทรวงมหาดไทย ซึ่งกระทรวงมหาดไทยจะสำรวจทะเบียนราษฎรให้แล้วเสร็จก่อนสิ้นปีของทุกปี และจะส่งข้อมูลทะเบียนราษฎรให้แก่คณะกรรมการการเลือกตั้งในปีถัดไป ดังนั้น หากจะแก้ไขในเรื่องอายุของผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มีอายุครบสิบแปดปีในวันเลือกตั้ง ให้มีสิทธิเลือกตั้ง โดยไม่มีเงื่อนไขที่ต้องมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตเลือกตั้งเป็นเวลาเก้าสิบวัน จะต้องมีการประสานงานกันระหว่าง กระทรวงมหาดไทยและคณะกรรมการการเลือกตั้งในการจัดทำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง โดย กระทรวงมหาดไทยจะต้องดำเนินการสำรวจทะเบียนราษฎรทุกเดือน เพื่อให้ได้ข้อมูลล่าสุดในการจัดทำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า ในทางปฏิบัติคณะกรรมการการเลือกตั้งไม่ได้เป็นผู้จัดทำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง แต่ได้ขอความร่วมมือให้กรมการปกครองและกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้จัดทำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งส่งไปตามภูมิลำเนาของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

- เหตุที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดระยะเวลาไว้ว่าผู้มีสิทธิเลือกตั้งต้องมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตเลือกตั้งเป็นเวลาเก้าสิบวัน ก่อนวันเลือกตั้ง เพื่อเป็นการป้องกันการนำคนมาลงคะแนนด้วยวิธีการย้ายข้อมูลทะเบียนราษฎรก่อนการเลือกตั้ง

ที่ประชุมเห็นว่า ถ้าไม่นำเรื่องกำหนดระยะเวลาที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งต้องมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตเลือกตั้งเป็นเวลาเก้าสิบวัน ก่อนวันเลือกตั้งมาเป็นหลักเกณฑ์ในการจัดทำบัญชีรายชื่อของผู้มีสิทธิเลือกตั้งแล้ว คณะกรรมการการเลือกตั้งสามารถทำบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งได้โดยไม่มีปัญหาในทางปฏิบัติ ก็ควรกำหนดให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มีอายุครบสิบแปดปีบริบูรณ์นับถึงวันเลือกตั้งมีสิทธิเลือกตั้ง อย่างไรก็ตาม ควรมีการรับฟังความคิดเห็นจากผู้ปฏิบัติว่าสามารถทำได้หรือไม่

ประเด็นที่ ๒ อายุของสภาผู้แทนราษฎรคราวละสี่ปี นับจากวันใด

ที่ประชุมแสดงความเห็น ดังนี้

- ร่างรัฐธรรมนูญนี้ได้บัญญัติกำหนดอายุของสภาผู้แทนราษฎรคราวละสี่ปี นับแต่วันเลือกตั้ง แต่ด้วยเหตุที่มีกรรมการตั้งข้อสังเกตว่าการนับอายุของสภาผู้แทนราษฎรควรให้เริ่มนับตั้งแต่วันที่เปิดประชุมสภาผู้แทนราษฎรครั้งแรก อย่างไรก็ตาม สถานะของการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีขึ้นตั้งแต่ได้รับเลือกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งเคยมีกรณีผู้ที่ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นได้เสียชีวิต หลังจากได้รับการเลือกตั้ง และคณะกรรมการการเลือกตั้งยังไม่ได้ประกาศรับรองผลการเลือกตั้ง เมื่อประกาศรับรองผลการเลือกตั้งคณะกรรมการการเลือกตั้งก็ต้องประกาศรายชื่อของผู้ที่ได้รับเลือกตั้งที่เสียชีวิตด้วย เนื่องจากจะมีเหตุเกี่ยวข้องกับกรณีตำแหน่งสมาชิกสภาท้องถิ่นว่างลง ซึ่งจะต้องดำเนินการเลือกตั้งซ่อมต่อไป ดังนั้น อายุของสภาผู้แทนราษฎรสี่ปี ควรนับแต่วันเลือกตั้ง

- มีกรรมการตั้งข้อสังเกตว่ารัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ กำหนดให้สิทธิประโยชน์ที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะได้รับเริ่มนับตั้งแต่วันเข้ารับหน้าที่

ต่อประเด็นดังกล่าว นายนาถะ ดวงวิชัย ผู้ช่วยเลขานุการในคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญชี้แจงว่า เดิมการจ่ายเงินเดือนและสิทธิประโยชน์อื่นๆ แก่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะเริ่มนับแต่วันเลือกตั้ง แต่ในช่วงปี ๒๕๔๙ เกิดกรณีวุฒิสภาไม่สามารถเปิดประชุมได้ เนื่องจากมีจำนวนสมาชิกวุฒิสภาไม่ครบตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด โดยในระหว่างนั้นก็ได้มีการจ่ายเงินเดือนและสิทธิประโยชน์ให้แก่สมาชิกวุฒิสภาเสมอมาจนกระทั่งเกิดเหตุการณ์รัฐประหาร ทำให้มีเสียงวิพากษ์วิจารณ์ว่าสมาชิกวุฒิสภาในขณะนั้นไม่ควรได้รับเงินเดือนและสิทธิประโยชน์ใดเนื่องจากยังไม่เริ่มปฏิบัติหน้าที่ จึงเป็นเหตุให้มีการบัญญัติในรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ กำหนดให้จ่ายเงินเดือนและสิทธิประโยชน์ให้แก่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนับแต่วันที่เข้าปฏิบัติหน้าที่

นายอัษฎพร จารุจินดา กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการร่างบทบัญญัติรัฐธรรมนูญชี้แจงว่า เหตุที่มีการแก้ไขในประเด็นดังกล่าวเนื่องจากในขณะนั้นสมาชิกวุฒิสภาชุดเดิมก็ยังคงมีอยู่ สมาชิกวุฒิสภาชุดใหม่ก็ยังไม่ได้ปฏิบัติงานตนเลยไม่สามารถทำหน้าที่ได้ จึงจำเป็นต้องจ่ายเงินเดือนให้สมาชิกวุฒิสภาทั้งสองชุด

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า ในระบบการเลือกตั้งผู้ที่ได้รับการเลือกตั้งถือว่าเป็นผู้ได้รับมอบฉันทามติจากประชาชนแล้ว สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจึงเริ่มนับตั้งแต่วันเลือกตั้ง ดังนั้นเงินเดือนหรือสิทธิประโยชน์อื่นใดอันเป็นสิทธิที่พึงมีพึงได้ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรก็ควรได้รับนับตั้งแต่วันเลือกตั้ง

ที่ประชุมเห็นชอบให้เริ่มนับอายุสภาผู้แทนราษฎรสี่ปี นับแต่วันเลือกตั้ง และให้เริ่มจ่ายเงินเดือนและสิทธิประโยชน์อื่นใดแก่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนับแต่วันเลือกตั้ง

ประเด็นที่ ๓ กรณีในเขตเลือกตั้งใดมีผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรคนเดียว (หากเกิดกรณีการต่อต้านการเลือกตั้ง หรือเกิดวิกฤติการณ์ทางการเมือง) ควรมีการดำเนินการอย่างไร

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการศึกษาโครงสร้างฝ่ายนิติบัญญัติชี้แจงว่า ในกรณีที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งคนเดียวในเขตเลือกตั้งใด มาตรา ๘๘ ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ ได้กำหนดให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งจะต้องได้คะแนนไม่น้อยกว่าร้อยละ ๒๐ ของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง และหากได้คะแนนน้อยกว่าร้อยละ ๒๐ ของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ก็ให้เปิดรับสมัครใหม่ โดยผู้สมัครคนดังกล่าวสามารถลงสมัครรับเลือกตั้งใหม่ได้ หากการเลือกตั้งในครั้งที่ ๒ นี้ ผู้สมัครรับเลือกตั้งคนดังกล่าวยังได้คะแนนไม่ถึงร้อยละ ๒๐ ของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ก็ให้มีการเปิดรับสมัครใหม่เป็นครั้งที่ ๓ โดยผู้สมัครคนดังกล่าวสามารถลงสมัครรับเลือกตั้งใหม่ได้ แต่หากในการเลือกตั้งครั้งที่ ๓ ผู้สมัครรับเลือกตั้งยังมีคะแนนไม่ถึงร้อยละ ๒๐ อีก ให้ประกาศให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งดังกล่าวเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้เลย ร่างรัฐธรรมนูญนี้จะนำหลักการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญหรือไม่

ที่ประชุมเห็นว่า ไม่ควรนำหลักการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ มาบัญญัติไว้ในร่างรัฐธรรมนูญนี้ เนื่องจากร่างรัฐธรรมนูญนี้ได้มีการเปลี่ยนแปลงหลักการให้แตกต่างไปจากเดิม กล่าวคือ ในกรณีที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งคนเดียวในเขตเลือกตั้งใด ผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งจะต้องได้คะแนนไม่น้อยกว่าร้อยละ ๒๐ ของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง และต้องได้คะแนนมากกว่าคะแนน vote no ด้วย หากไม่ครบองค์ประกอบดังกล่าวจะต้องจัดให้มีการเลือกตั้งใหม่ในเขตเลือกตั้งดังกล่าว และบังคับให้ต้องเปลี่ยนตัวผู้สมัครรับเลือกตั้งด้วย

กล่าวคือ ห้ามผู้สมัครรับเลือกตั้งคนเดิมลงสมัครรับเลือกตั้ง ซึ่งจะต้องบัญญัติหลักเกณฑ์ในเรื่องดังกล่าวไว้ในรัฐธรรมนูญ

ประเด็นที่ ๔ ค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งนอกราชอาณาจักร

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการศึกษาโครงสร้างฝ่ายนิติบัญญัติ กล่าวว่า เมื่อพิจารณาจากสถิติค่าใช้จ่ายที่ต้องใช้ในการจัดให้มีการเลือกตั้งนอกราชอาณาจักร เมื่อวันที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๕๔ รัฐต้องเสียค่าใช้จ่ายในการลงทะเบียนคนละ ๓๐๗ บาท ๙๔ สตางค์ และค่าใช้จ่ายในการจัดเลือกตั้งนอกราชอาณาจักรเฉลี่ยคนละ ๕๘๗ บาท ๓๔ สตางค์ และในการเลือกตั้งแต่ละครั้ง คณะกรรมการการเลือกตั้งจะส่งเงินให้กระทรวงการต่างประเทศก่อนล่วงหน้า โดยในการเลือกตั้งเมื่อวันที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๕๔ คณะกรรมการการเลือกตั้งส่งเงินให้กระทรวงการต่างประเทศ จำนวน ๔๕ ล้านบาท

ที่ประชุมแสดงความเห็น ดังนี้

- มีการเสนอให้นำคะแนนที่ได้จากการลงคะแนนนอกราชอาณาจักรมานับรวมกับคะแนนความนิยมพรรคการเมือง โดยไม่นำมานับรวมกับคะแนนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขต เนื่องจากจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในต่างประเทศมีจำนวนน้อยจึงไม่มีผลกับคะแนนของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตที่ลงคะแนนในราชอาณาจักร

- กระบวนการเลือกตั้งนอกราชอาณาจักร ความยุ่งยากจะอยู่ในขั้นตอนการส่งบัตรเลือกตั้งไปให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่อยู่นอกราชอาณาจักรซึ่งได้ลงทะเบียนไว้ เนื่องจากจะต้องมีการแยกจากผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่อยู่นอกราชอาณาจักรเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตใดเสียก่อน แล้วจึงส่งบัตรเลือกตั้งไปยังผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่อยู่นอกราชอาณาจักรได้ สำหรับขั้นตอนการส่งบัตรเลือกตั้งที่มีการลงคะแนนแล้วกลับเข้ามาในราชอาณาจักร ยังไม่พบปัญหาในทางปฏิบัติ อย่างไรก็ตาม ควรให้สิทธิแก่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่อยู่นอกราชอาณาจักรสามารถเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตได้ด้วย แม้จะมีจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งน้อยก็ตาม

- การจัดส่งบัตรเลือกตั้งของผู้มีสิทธิเลือกตั้งนอกราชอาณาจักรเข้ามาในราชอาณาจักร ในปัจจุบันใช้วิธีการส่งทางไปรษณีย์ โดยไม่มีการจัดหน่วยเลือกตั้งขึ้นนอกราชอาณาจักร และบัตรเลือกตั้งที่ส่งกลับมาในราชอาณาจักรจะถูกส่งไปยังเขตเลือกตั้งที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีภูมิลำเนาตามทะเบียนบ้านที่อยู่ในราชอาณาจักร โดยจะเริ่มนับคะแนนในวันเดียวกันกับวันที่มีการลงคะแนนในราชอาณาจักร

ที่ประชุมเห็นควรใช้หลักเกณฑ์เดิมที่คณะกรรมการการเลือกตั้งได้เคยปฏิบัติในการลงคะแนนเลือกตั้งนอกราชอาณาจักร

ประเด็นที่ ๕ สถิติบัตรที่ไม่ประสงค์ลงคะแนนในปี พ.ศ. ๒๕๕๔

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการศึกษาโครงสร้างฝ่ายนิติบัญญัติ กล่าวว่า สืบเนื่องจากกรณีพรรคการเมืองหนึ่งไม่ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้ง และรณรงค์ให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนน vote no ซึ่งบัตรเลือกตั้งที่ไม่ประสงค์ลงคะแนนเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขต คิดเป็นร้อยละ ๓๓.๑๔ ของผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั้งหมด กรณีดังกล่าวอาจมีปัญหาคือทำให้ได้จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่ครบตามจำนวนที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ และส่งผลให้ไม่สามารถเปิดประชุมสภาผู้แทนราษฎรครั้งแรกได้

ระเบียบวาระที่ ๔ เรื่องอื่น ๆ

๔.๑ นายอิทธิพันธ์ เชื้อบุญชัย กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการรับฟังและสรุปความคิดเห็นที่มีผู้เสนอแนะ กล่าวว่า ความคิดเห็นของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ พรรคการเมือง ประชาชน และภาคส่วนต่าง ๆ คณะอนุกรรมการได้รวบรวมและจัดทำเอกสารเพื่อนำเสนอต่อคณะกรรมการเรียบร้อยแล้ว ทั้งนี้ คณะอนุกรรมการจะได้นำเสนอให้ที่ประชุมพิจารณาในวันจันทร์ที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๕๘ ต่อไป

๔.๒ ที่ประชุมมีมติให้นัดประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญครั้งต่อไปในวันพฤหัสบดี ที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๕๘ เวลา ๑๓.๓๐ นาฬิกา ณ ห้องประชุมงบประมาณ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๓

เมื่อประชุมเป็นเวลาพอสมควรแล้ว นายสุพจน์ ไชยมุขี รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง ปฏิบัติหน้าที่ประธานในที่ประชุม ได้กล่าวขอบคุณผู้เข้าร่วมประชุมและกล่าวปิดการประชุม

เลิกประชุมเวลา ๑๖.๓๕ นาฬิกา

นายรัฐภูมิ คำศรี
 นิติกรชำนาญการพิเศษ
 นางสาววรินทร์พร ปณิธานธรรม
 วิทยากรชำนาญการ
 นายเผ่าพันธุ์ นวลสง
 นิติกรชำนาญการ
 ผู้จัดบันทึกการประชุม

นางสาวจินดารักษ์ แสงกาญจนวนิช
 ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานบริการเอกสารอ้างอิง
 สำนักกฤษฎาธิการ ๒
 ผู้ตรวจทาน

เอกพล ยุทธนากรชัย/พิมพ์